

MINISTERSTVO

ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Zelené verejné obstarávanie

Čo je zelené verejné obstarávanie?

Zelené verejné obstarávanie je proces, ktorým sa verejní obstarávatelia a obstarávatelia snažia obstaráť tovary, služby a stavebné práce so zníženým negatívnym vplyvom na životné prostredie v jeho celom životnom cykle v porovnaní s tovarmi, službami a stavebnými prácami s rovnakou primárnou funkciou. Verejné obstarávanie takouto priateľskou cestou k životnému prostrediu vyžaduje snahu nepozerať sa len na krátkodobé ciele, ale zvažovať aj dlhodobé dopady každého obstarávaného predmetu zákazky na životné prostredie.

Benefity zeleného verejného obstarávania:

Medzi najvýznamnejšie benefity zeleného verejného obstarávania je možné zaradiť:

Environmentálne benefity:

- Ochrana neobnoviteľných zdrojov
- Ochrana lesných ekosystémov
- Zníženie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší
- Zníženie odpadu
- Zníženie znečisťovania vody
- Zníženie spotreby energie
- Udržateľné poľnohospodárstvo

Sociálne a zdravotné benefity:

- Čistota miest a obcí
- Zvýšenie zdravotného štandardu a kvality produktov
- Zvýšenie zdravotného štandardu a kvality potravín
- Zlepšovanie sociálnych a zdravotných podmienok práce
- Zlepšovanie kvality života

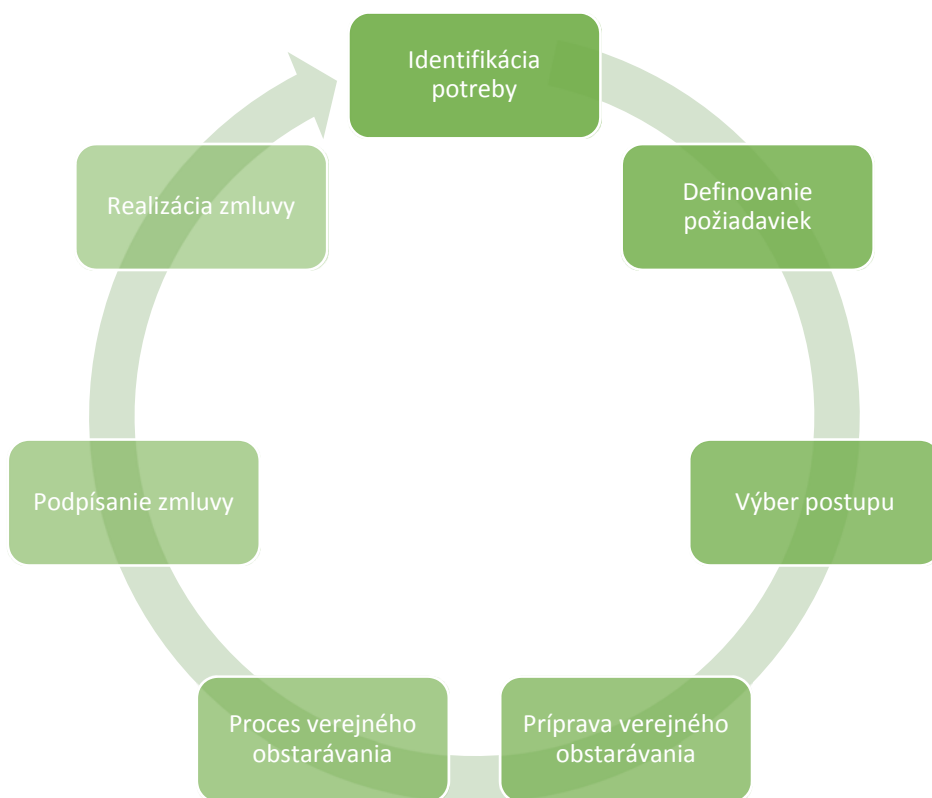
Ekonomické benefity:

- Zníženie celkových nákladov verejného obstarávateľa
- Podpora inovácií na trhu (eko-inovácie)
- Podpora konkurencieschopnosti produktov
- Zníženie nákladov ostatných štátnych inštitúcií
- Zlepšovanie služieb pre verejnosť

Ako vytvoriť zelenú zákazku?

Základom je **prípravná fáza**. V záujme dosiahnutia environmentálnych cieľov je potrebné **pred začatím** verejného obstarávania **uskutočniť** dôkladnú **analýzu a plánovanie**, ktoré tiež môžu pomôcť zabezpečiť efektívny priebeh verejného obstarávania, teda šírku hospodárskej súťaže a dosiahnuť najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou počas celého životného cyklu.

Pre dosiahnutie optimálnych výsledkov zeleného verejného obstarávania, je **potrebné poznať možnosti verejného obstarávania**, resp. **vedieť ako z neho vytážiť maximum**. Neprofesionálny prístup k zelenému verejnému obstarávaniu bude mať za následok nielen neobstaranie tovaru, služby alebo stavebnej práce s pozitívnym dopadom na životné prostredie, ale môže mať aj negatívny dopad na šírku hospodárskej súťaže a neefektívne vynakladanie s verejnými finančnými prostriedkami.

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o VO“) **umožňuje uplatniť environmentálne aspekty** vo verejnom obstarávaní vo všetkých štádiách verejného obstarávania, a to **v rámci:**

- a) **podmienok účasti,**
- b) **technických požiadaviek pri opise predmetu zákazky,**
- c) **kritérií na vyhodnotenie ponúk a**
- d) **pri osobitných podmienkach na plnenie zmluvy.**

Podmienky účasti:

Účelom stanovenia **podmienok účasti** vo verejnom obstarávaní je predovšetkým **získať dodávateľa**, ktorý je **spôsobilý realizovať zákazku**, pričom stanovením týchto podmienok môže verejný obstarávateľ a obstarávateľ podstatným spôsobom ovplyvniť okruh možných dodávateľov za predpokladu dodržania základných povinností podľa § 10 zákona o VO. Pri zadávaní zákaziek musí verejný obstarávateľ uplatňovať **princíp rovnakého zaobchádzania**, princíp **nediskriminácie** uchádzačov alebo záujemcov, princíp **transparentnosti**, princíp **proporcionality** a princíp **hospodárnosti a efektívnosti**.

Princíp rovnakého zaobchádzania

Princíp rovnakého zaobchádzania ukladá verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi povinnosť pristupovať principiálne rovnakým spôsobom voči všetkým uchádzačom alebo záujemcom, pričom nemôžu žiadneho z nich priamo alebo nepriamo, vedome alebo nevedome zvýhodňovať alebo znevýhodňovať oproti iným uchádzačom alebo záujemcom v rovnakom postavení.

Účelom tohto princípu vo verejnom obstarávaní je teda stráženie neutrality pri posudzovaní ponúk alebo žiadostí o účasť, kedy je nevyhnutné, aby sa vylúčila akákoľvek subjektivita a možné zvýhodňovanie alebo poškodzovanie súťažiacich hospodárskych subjektov.

Princíp nediskriminácie hospodárskych subjektov

Princíp nediskriminácie zakazuje verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi zvýhodňovať určitého uchádzača alebo záujemcu v predmetnom procese verejného obstarávania, resp. zákazke. Princíp nediskriminácie zakazuje:

1. Otvorenú diskrimináciu hospodárskeho subjektu (napr. štátna príslušnosť, sídlo spoločnosti atď.)
2. Skrytú diskrimináciu hospodárskeho subjektu smerujúcu nepriamo k ujme hospodárskeho subjektu.

Princíp transparentnosti

Princíp transparentnosti ukladá verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi v procese verejného obstarávania zabezpečiť, aby predmetné verejné obstarávanie prebiehalo predvídateľným, prehľadným a preskúmateľným spôsobom. Predmetný princíp zabraňuje „svojvoľnému“ konaniu verejného obstarávateľa a obstarávateľa s cieľom podpory slobody a šírky hospodárskej súťaže. Predmetný princíp ukladá verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi povinnosť všetky podmienky a pravidlá spojené s konkrétnou zákazkou definovať jasne, presne a jednoznačne, všetky svoje rozhodnutia dostatočným spôsobom

odôvodňovať a v neposlednom rade písomne dokumentovať všetky svoje úkony v dokumentácii súvisiacej s konkrétnym verejným obstarávaním.

Princíp proporcionality

Princíp proporcionality ukladá verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi povinnosť primerane sa rozhodovať s cieľom dosahovania stanovených a sledovaných cieľov. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ sa má v prípade možnosti voľby medzi viacerými primeranými opatreniami prikloniť k tomu najmenej obmedzujúcemu a svojím rozhodovaním nespôsobovať neúmerné ťažkosti hospodárskym subjektom vo vzťahu k sledovaným cieľom.

Princíp hospodárnosti a efektívnosti

Účelom princípu hospodárnosti a efektívnosti je zabezpečiť dosiahnutie výberu takého uchádzača, ktorý za vynaložené prostriedky poskytne najlepšie plnenie, pričom hospodárne a efektívne je také verejné obstarávanie, ktoré zabezpečí čo najvyšší počet predložených ponúk, a tým čo najširšiu hospodársku súťaž pri čo najmenšej finančnej a administratívnej náročnosti procesu verejného obstarávania. Naplnenie tohto princípu teda vyžaduje zabezpečenie čo najhospodárnejšieho využívania verejných prostriedkov, ktoré predpokladá získanie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, čomu by mala zodpovedať prirodzená snaha verejného obstarávateľa a obstarávateľa dosiahnuť, čo najširšiu hospodársku súťaž.

Požiadavka preukázať splnenie aspoň minimálnych predpokladov má svoje opodstatnenie. Zaisťuje, že v konečnom výbere sa umiestnia len ponuky tých uchádzačov, ktorí:

1. **disponujú** dostatočnými **kapacitami** na realizáciu konkrétnej zákazky a
2. disponujú **skúsenosťami** s uskutočňovaním porovnateľného predmetu zákazky, a
3. boli by **schopní** danú zákazku bezproblémovo **zrealizovať**.

V rámci **podmienok účasti** vo verejnom obstarávaní **môže ísť o požiadavku** verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa **na predloženie dokladu** (certifikátu, osvedčenia, a pod.) vydaného nezávislou inštitúciou, **ktorým sa potvrdzuje splnenie požiadaviek** noriem **na systém environmentálneho manažérstva** uchádzačom alebo záujemcom. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ uzná ako rovnocenný certifikát systému environmentálneho manažérstva vydaný príslušným orgánom členského štátu. Ak uchádzač alebo záujemca objektívne **nemal možnosť získať** príslušný **certifikát v určených lehotách**, verejný obstarávateľ a obstarávateľ **musia prijať aj iné dôkazy** o opatreniach v oblasti environmentálneho manažérstva predložené uchádzačom alebo záujemcom, ktorými preukáže, že ním navrhované opatrenia sú rovnocenné opatreniam požadovaným v rámci príslušného systému environmentálneho manažérstva alebo príslušnej normy environmentálneho manažérstva. Systém environmentálneho manažérstva v sebe integruje riadenie ochrany životného prostredia do každodennej prevádzky organizácie, dlhodobého plánovania a ďalších kontrolných mechanizmov. Za systém environmentálneho manažérstva najvyššej úrovne je považovaná Schéma pre environmentálne manažerstvo a audit (ďalej len „EMAS“). Zoznam organizácií registrovaných v EMAS so sídlom v Slovenskej republike nájdete tu: <http://www.emas.sk/register-emas-v-sr>.

Podporne je možné skúmať splnenie podmienok účasti týkajúcich sa technickej alebo odbornej spôsobilosti napríklad podľa § 34 ods. 1 písm. a) zákona o VO, prostredníctvom **zoznamu dodávok tovaru alebo poskytnutých služieb za predchádzajúce tri roky** od vyhlásenia verejného obstarávania s uvedením cien, lehôt dodania a odberateľov alebo podľa § 34 ods. 1 písm. b) zákona o VO prostredníctvom **zoznamu stavebných prác uskutočnených za predchádzajúcich päť rokov** od vyhlásenia verejného obstarávania s uvedením cien, miest a lehôt uskutočnenia stavebných prác, vrátane potvrdení o uspokojivom vykonaní stavebných prác a zhodnotení uskutočnených stavebných prác podľa obchodných podmienok. V oboch prípadoch **s dôrazom** na také dodávky (plnenia), ktorými je preukázaný **pozitívny vplyv na životné prostredie** podľa požiadaviek verejného obstarávateľa, za predpokladu dodržania zákonných podmienok (najmä primeranosť a súvis s predmetom zákazky).

Príprava „zeleného“ opisu predmetu zákazky:

Ďalšou oblasťou, v rámci ktorej možno **zohľadňovať vplyv** obstarávaných produktov **na životné prostredie**, je využitie environmentálnych charakteristík v rámci podrobného **opisu predmetu zákazky** pri určení technických požiadaviek (výkonnostných a funkčných požiadaviek na predmet zákazky).

Definovanie predmetu zákazky je v kompetencii verejného obstarávateľa a obstarávateľa, pričom pri opise predmetu zákazky je potrebné vychádzať **z ustanovenia § 42** zákona o VO. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ pri definovaní a špecifikovaní predmetu zákazky vymedzuje predmet zákazky na základe jeho podrobného opisu s uvedením technických špecifikácií. To znamená, že verejný obstarávateľ a obstarávateľ si vymedzia predmet zákazky tak, aby splňal nimi určený účel. Zákon o VO nekonkretizuje predmet zákazky, pokiaľ ide o obsah a rozsah. Toto je v kompetencii verejného obstarávateľa a obstarávateľa. Opis predmetu zákazky musí byť **jednoznačný, úplný, nestranný a nediskriminačný**. V tomto smere **odporúčame** verejným obstarávateľom a obstarávateľom pri určení technických požiadaviek (výkonnostných a funkčných požiadaviek na predmet zákazky) **využívať produktové listy** Európskej komisie, ktoré **nájdete tu:** http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm. Pre lepšiu ilustráciu odporúčame postupovať podľa **návodu na vytvorenie zelenej zákazky**, ktorý je zverejnený na webovom sídle Slovenskej agentúry životného prostredia (ďalej len „SAŽP“), a ktorý **nájdete tu:** <http://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-manazerstvo/zelene-verejne-obstaravanie-gpp/ako-vytvorit-zelenu-zakazku.html> alebo v prílohe k tomuto dokumentu.

Niektoré kritériá pre zelené verejné obstarávanie, ktoré vydáva Európska komisia sú založené na kritériách, po splnení ktorých možno pre výrobok alebo službu získať environmentálnu značku. Kritériá pre environmentálne označovanie preto možno využiť ako zdroj environmentálnych charakteristík. Na európskej úrovni ide o kritériá „EU Ecolabel“ (**Environmentálna značka EÚ**), na národnej úrovni sú to kritériá na udeľovanie značky „**Environmentálne vhodný produkt**“ a inšpirovať sa možno aj inými národnými schémami pre environmentálne označovanie (napr. Blue Angel, Nordic Swan,...). **Register** produktov so značkou Environmentálne vhodný produkt **nájdete tu:** <http://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-manazerstvo/environmentalne-oznacovanie-produktov/narodna-znacka-environmentalne-vhodny-produkt.html>. **Register** produktov so značkou Environmentálna značka EÚ **nájdete tu:** <http://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-manazerstvo/environmentalne-oznacovanie-produktov/environmentalna-znacka-eu.html>.

Ak ku konkrétnym tovarom, stavebným prácam alebo službám **nie sú environmentálne charakteristiky** stanovené, verejný obstarávateľ a obstarávateľ **by mal** pri určení takýchto požiadaviek **vychádzať z objektívne overiteľných a nediskriminačných kritérií** (sú vypracované na základe vedeckých informácií) a za predpokladu, že zvolené technické špecifikácie sú vhodné na definovanie charakteristík tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom zákazky. **Úroveň** takýchto **environmentálnych charakteristík**, založených na výkonnostných alebo funkčných požiadavkách, **odporúčame** stanoviť **nediskriminačne v súlade s princípmi verejného obstarávania** vzhľadom na existujúce možnosti.

Prelomenie dobrovoľného prístupu pri presadzovaní politiky ochrany životného prostredia **možno badať** v rámci úpravy ustanovenia § 45 zákona o VO, podľa ktorého verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ v prípade zákazky na dodanie motorových vozidiel (kategória M1, M2, M3, N1, N2 a N3) **zohľadňuje v rámci postupu zadávania nadlimitných zákaziek energetické a environmentálne vplyvy prevádzky motorových vozidiel počas ich životnosti v opise predmetu zákazky alebo v kritériách** na vyhodnotenie ponúk (podľa osobitného predpisu, ktorým je Zákon č. 158/2011 Z. z. o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

V prípade, ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ **nevie presne opísať predmet zákazky**, tak doplní dodatok slovami „alebo ekvivalentný“. V prípade zvolenia takéhoto postupu **odporúčame zdefinovať náležitosti ekvivalentu¹**, nakoľko je verejný obstarávateľ a obstarávateľ pri vyhodnocovaní ponúk **povinný reálne sa ekvivalenciou všetkých ponúkaných služieb, tovarov a stavebných prác zaoberať**, a to zdokumentovaným spôsobom.

¹ **Bod 41** rozhodnutia Rady úradu č. **503-9000/2014-KR/5** k zákazke, ktorej predmetom bola Dodávka profesionálnych pračiek, sušičiek a žehliaceho zariadenia:
<https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohlad/rada-uradu/odvolania/prehľad-rozhodnuti-podla-zakona-c-252006-z-z-509.html?page=4&limit=20&sort=&sort-dir=ASC&ext=0&kontrolovany=&predmetZakazky=&voCislo=&napadnuteRozhodnutie=&fileName=&text=>

Kritéria na vyhodnotenie ponúk:

Podľa § 44 ods. 1 zákona o VO verejný obstarávateľ a obstarávateľ **vyhodnocujú ponuky na základe objektívnych kritérií na vyhodnotenie ponúk**, ktoré súvisia s predmetom zákazky, **s cieľom určiť ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku**. Verejným obstarávateľom a obstarávateľom určené **kritériá musia byť nediskriminačné a musia podporovať hospodársku súťaž**.

Zákon o VO umožňuje vyhodnocovať ponuky na základe:

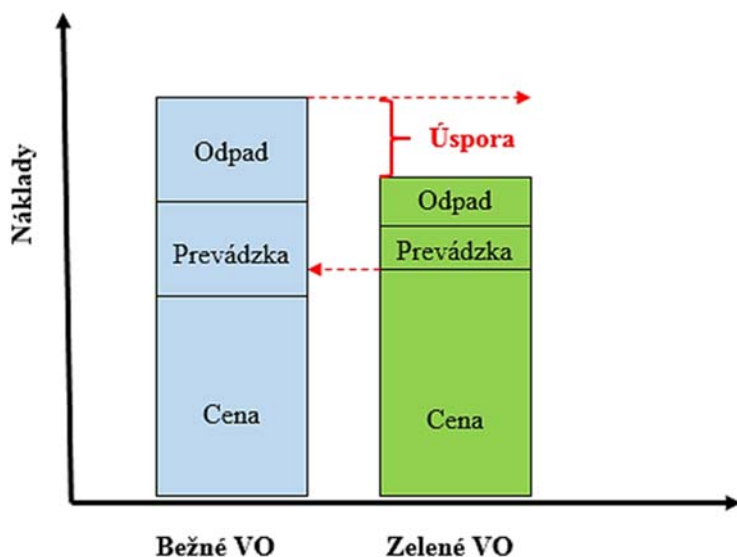
- a) najlepšieho **pomeru ceny a kvality** (ďalej len „MEAT kritériá“),
- b) nákladov použitím prístupu nákladov efektívnosti najmä **nákladov počas životného cyklu** (ďalej len „náklady životného cyklu“) alebo
- c) **najnižšej ceny**.

Najnižšia cena

Vychádzajúc z definície zeleného verejného obstarávania **musí verejný obstarávateľ zvažovať aj dlhodobé dopady** každého obstarávaného predmetu zákazky **na životné prostredie**. **Kritérium najnižšej ceny** vo svojej podstate **nezohľadňuje dlhodobé náklady** verejného obstarávateľa pri obstarávanom predmete zákazky (v porovnaní s použitím prístupu nákladov životného cyklu) ani pridanú spoločenskú hodnotu obstaraného (v porovnaní s MEAT kritériami). Preto toto kritérium priamo nepodporuje zelené verejné obstarávanie. Napriek tomu, každý verejný obstarávateľ môže používať toto kritérium aj v „zelených zákazkách“, avšak v takom prípade musí premietnuť „zelený aspekt“ vo verejnom obstarávaní do iného zákonného inštitútu, akými sú napr. podmienky účasti, opis predmetu zákazky, alebo osobitné zmluvné podmienky.

Náklady životného cyklu

V kontexte verejného obstarávania **je využívanie „nákladov životného cyklu“ kľúčový nástroj**, ktorý umožňuje verejným obstarávateľom a obstarávateľom posunúť sa nad rámec kúpnej ceny tovaru, služby alebo stavebnej práce. Vzhľadom na to, že samotná zmluvná cena neodráža finančné a nefinančné benefity, resp. náklady, ktoré ponúkajú environmentálne preferované predmety zákaziek, je ekonomicko-spoločensky vhodné využívať tento zákonný nástroj pri „zelenom verejnom obstarávaní“.

Bežne náklady životného cyklu pozostávajú z:

- **nákupných nákladov** a všetkých súvisiacich nákladov (napr.: zmluvná cena, dodávka, inštalácia, uvedenie do prevádzky atď.),
- **prevádzkových nákladov** vrátane nákladov na energiu,
- **nákladov, ktoré vznikajú na konci životného cyklu** výrobku (napr.: recyklácia, renovácia alebo vyradenie z prevádzky),
- **nákladov spojených so samotnou životnosťou** obstarávaného **predmetu** zákazky.

Náklady počas životného cyklu môžu zahŕňať aj náklady, ktoré sa pripisujú environmentálnym externalitám spojených s výrobkom, stavbou alebo službou počas životného cyklu za predpokladu, že peňažnú hodnotu týchto nákladov možno určiť a overiť. Náklady môžu zahŕňať napr. náklady na zmierňovanie zmeny klímy.

Ak **verejný obstarávateľ** alebo obstarávateľ použije na vyhodnotenie ponúk náklady životného cyklu, v **súťažných podkladoch určí metódu**, ktorú použije na výpočet týchto nákladov a súčasne **určí údaje, ktoré je uchádzač povinný poskytnúť na ich výpočet**. Tieto informácie musia byť prístupné všetkým zainteresovaným hospodárskym subjektom a musia byť koncipované všeobecne, aby sa zabránilo narušeniu hospodárskej súťaže.

Benefity využívania nákladov životného cyklu sú:

- **finančná úspora** v spojení so zabezpečením optimalizácie budúcich nákladov verejného obstarávateľa,
- **kvalitnejší výrobok**,
- podpora myšlienky „**hodnota za peniaze**“.

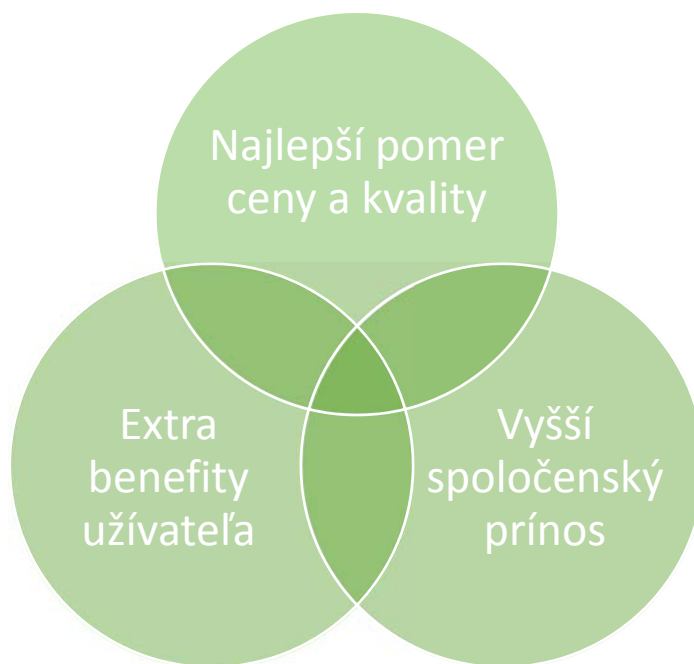

MEAT kritériá

Zákon o VO umožňuje dosiahnuť výber ekonomicky najvýhodnejšej ponuky prostredníctvom prístupu založenom na najlepšom pomere ceny a kvality, z čoho vyplýva, že výber ekonomicky najvýhodnejšej ponuky podľa tohto kritéria by nemal byť založený výlučne na tzv. nenákladových kritériách, ale vždy by toto kritérium na vyhodnotenie ponúk malo zahŕňať prvok ceny alebo nákladov. **Kvalitatívne kritériá na vyhodnotenie ponúk by teda mali byť sprevádzané nákladovým kritériom**, ktorým by mohla byť cena alebo prístup založený na nákladovej efektívnosti. Zákon o VO príkladom uvádza kvalitatívne (nenákladové) kritériá, ktoré je možné stanoviť popri cene či nákladoch v rámci kritéria na vyhodnotenie ponúk.

Verejný obstarávateľ a obstarávateľ pri vyhodnocovaní ponúk na základe MEAT kritérií **vždy zohľadňuje najlepší pomer ceny a kvality** a okrem toho môže zohľadniť:

- **extra pridané benefity** užívateľa nad bežný rámec kvality produktu a
- **vyšší spoločenský prínos**.

Pre potreby „zeleného verejného obstarávania“ sa verejný obstarávateľ a obstarávateľ snaží využívať najmä pod-kritériá, ktoré majú pozitívny dopad na „vyšší spoločenský prínos“, teda ochranu životného prostredia.

Ako správne aplikovať MEAT kritériá pri zelenom verejnom obstarávaní.

1. Výber prístupu k MEAT kritériám

V prípade „zeleného verejného obstarávania“ by mal verejný obstarávateľ a obstarávateľ pristupovať k MEAT kritériám (pod-kritériá, nastavenie jednotlivých váh atď.) tak, aby svojimi rozhodnutiami podporil obstaranie tovaru, služby a/alebo stavebnej práce so zníženým negatívnym vplyvom na životné prostredie v jeho celom životnom cykle v porovnaní s tovarmi, službami a stavebnými prácami s rovnakou primárnou funkciou.

2. Výber jednotlivých pod-kritérií

Je na rozhodnutí verejného obstarávateľa a obstarávateľa, aké pod-kritériá pri vyhodnocovaní zákaziek zvolí, pričom sa odporúča vziať do úvahy najmä charakter, dostupnosť, technické náležitosti a dopad na životné prostredie. Pri vyberaní jednotlivých pod-kritérií verejný obstarávateľ vysiela signál trhu, ktoré konkrétne environmentálne pod-kritériá/faktory sú pre neho dôležité. **Napriek tomu, že verejný obstarávateľ a obstarávateľ výberom jednotlivých pod-kritérií dáva dôraz na ním prioritné aspekty s pozitívnym dopadom na životné prostredie, z praktickej aplikácie MEAT kritérií je zrejmé, že takýto postup nezaručuje vždy očakávaný „zelený“ výsledok.** Je na uchádzačovi ako pripraví svoju ponuku a nikdy nie je možné predikovať, či uchádzač dá dôraz vo svojej ponuke na cenu alebo jednotlivé kvalitatívne pod-kritériá (viď graf nižšie, keď platí, že ponuky č. 1 a 2 z daného spektra ponúk majú pri vyhodnocovaní ponúk vždy rovnakú „číselnú hodnotu“).

3. Nastavenie váh

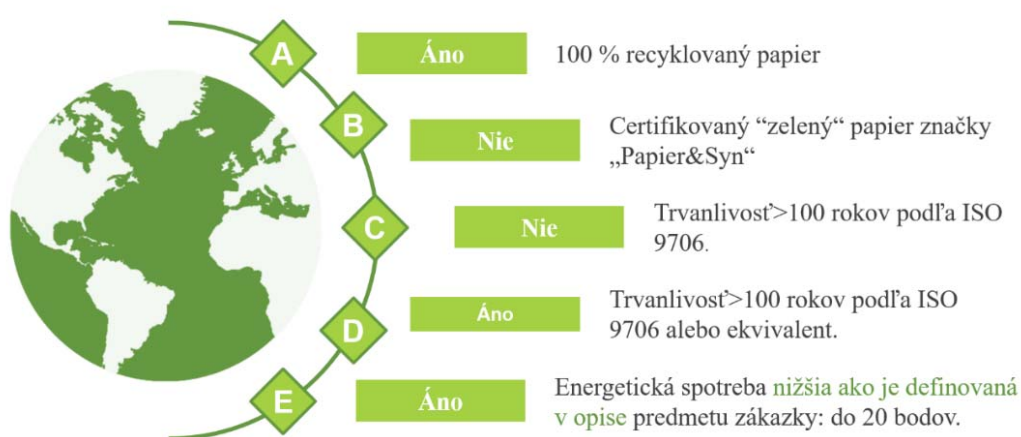
Podľa § 44 ods. 10 zákona o VO verejný obstarávateľ a obstarávateľ je povinný určiť MEAT kritériám relatívnu váhu, ktorú možno vyjadriť určením intervalu s príslušným maximálnym rozpätím. V prípade, ak verejný obstarávateľ a obstarávateľ nemôže z preukázateľných dôvodov určiť relatívnu váhu jednotlivým kritériám, tak mu ustanovenie § 44 ods. 11 zákona o VO ukladá povinnosť uviesť ich v zostupnom poradí dôležitosti.

Relatívnu váhu určuje verejný obstarávateľ a obstarávateľ na základe svojich preferencií. Vďaka nerovnomernosti pridelenia váhy jednotlivým pod-kritériám, verejný obstarávateľ a obstarávateľ kladie dôraz na ním preferovaný aspekt predmetu zákazky. Platí, že čím je relatívna váha jednotlivého kritéria vyššia, tým je pre verejného obstarávateľa a obstarávateľa toto pod-kritérium dôležitejšie. Zákon o VO explicitne neupravuje formalizovaný postup nastavenia váh jednotlivým pod-kritériám, ale ponecháva verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi priestor zvoliť si vlastný postup.

4. Simulácia

Vzhľadom na dôležitosť prepojenia pod-kritérií a ich relatívnej váhy so špecifickými zmluvnými podmienkami, verejný obstarávateľ a obstarávateľ by mal venovať náležitý čas simulácii možných predložených ponúk. Vzhľadom na aplikačnú prax, by verejný obstarávateľ a obstarávateľ nemal zabúdať ani na tie „najnereálnejšie“ ponuky.

Rýchly sumár

Ďalšie zákonné inštitúty, cez ktoré je možné zvýšiť efektivitu pri zelenom verejnom obstarávaní

Delenie zákaziek na časti

V prípade, že charakter, množstvo alebo typ obstarávaného predmetu zákazky nedovoľuje verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi využiť „zelené kritériá“ pre celý predmet zákazky, zákon o VO mu umožňuje rozdeliť zákazku na časti, a len v niektorých využiť „zelené aspekty“.

Rámcová dohoda

Rámcové dohody, vďaka svojej flexibilitě, obdobne ako „delenie zákaziek na časti“, umožňujú verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi uplatniť „zelené kritériá“, aspoň pre niektoré konkrétne druhy predmetu zákazky.

Rámcová dohoda je písomná dohoda medzi jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi alebo jedným alebo viacerými obstarávateľmi na jednej strane a jedným alebo viacerými uchádzačmi na strane druhej. Rámcová dohoda určuje podmienky zadávania zákaziek počas jej platnosti, najmä čo sa týka ceny a ak je to možné, aj predpokladaného množstva predmetu zákazky. Pri uzatváraní tejto „uzavretej kontraktáčnej platformy“ zvyčajne nie je známy presný rozsah zákaziek, ktorý sa bude na jej základe zadávať a vo viacerých prípadoch reflektuje dopyt verejného obstarávateľa.

Príležitostné spoločné obstarávanie

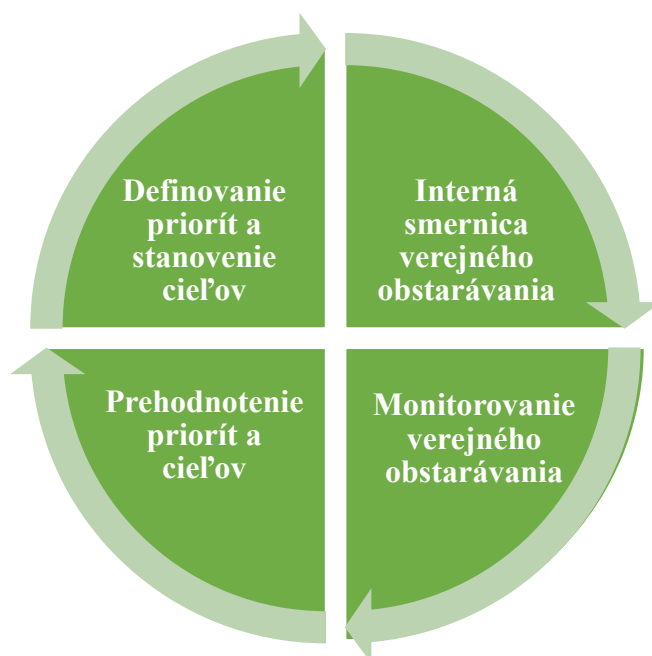
Zákon o VO umožňuje viacerým verejným obstarávateľom a obstarávateľom, na základe písomnej dohody uskutočniť verejné obstarávanie spoločne. K takémuto kroku pristupujú verejní obstarávatelia a obstarávatelia s cieľom dosiahnutia úspory, zníženia administratívnych nákladov a koncentrácie technických znalostí alebo znalostí trhu. Tento typ verejného obstarávania môže byť cenný aj pri zelenom verejnom obstarávaní, keď verejní obstarávatelia a obstarávatelia môžu využívať spoločné znalosti a skúsenosti z obstarávania výrobkov s deklarovanými environmentálnymi charakteristikami.

Prípravné trhové konzultácie

Je na rozhodnutí verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa, aké pravidlá si pre zadávanie zákaziek zvolí, pričom sa odporúča vziať do úvahy najmä charakter, rozsah, hodnotu a dostupnosť predmetu zákazky, vychádzajúc predovšetkým z ekonomických, prevádzkových a kapacitných možností verejného obstarávateľa a obstarávateľa. Je potrebné, aby boli splnené podmienky primeranosti vynakladania finančných prostriedkov na obstaranie požadovaného predmetu zákazky, najmä vo vzťahu k jeho kvalite a cene a z hľadiska dodržania princípu hospodárnosti a efektívnosti. Zákon o VO umožňuje verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi získať relevantné údaje využívaním prípravných trhových konzultácií. Vďaka bližšej znalosti trhu, dostupnosti predmetu zákazky a možných nákladov môže verejný obstarávateľ a obstarávateľ efektívnejšie stanoviť „zelené kritériá“ v plánovanej zákazke.

Ako implementovať zelené verejné obstarávanie

vo Vašej organizácii?

Definovanie priorít a stanovenie si cieľov

V prípade, že verejný obstarávateľ a obstarávateľ si osvojí myšlienku „potreby ochrany životného prostredia“, je vhodné aby si definoval svoje priority a stanovil realistické ciele. Pri stanovovaní priorít odporúčame každému verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi zoznámiť sa s kľúčovými údajmi v strategických dokumentoch, ktoré schválila vláda SR, predovšetkým [Zelenšie Slovensko: Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030](#) a [Národný akčný plán SR pre zelené verejné obstarávanie na roky 2016-2020 a Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019-2025](#). Predmetné dokumenty do detailu popisujú priority Slovenskej republiky v oblasti ochrany životného prostredia a tiež zeleného verejného obstarávania do roku 2030.

Pri samotnom definovaní priorít a cieľov je dôležité prepojiť benefity „zeleného verejného obstarávania“ a možnosti verejného obstarávateľa a obstarávateľa, ako napr. druh obstarávaných produktov, frekvencie vyhlasovania zákaziek alebo personálne a rozpočtové možnosti. Jednotlivé ciele je možné definovať napríklad podľa:

1. druhov obstarávaných produktov (napr.: recyklovaný papier alebo LED žiarovky)
2. obstaraného množstva (napr.: 10 % zákaziek z celkového množstva bude spĺňať kritéria „zeleného verejného obstarávania“)
3. finančných limitov/postupov (napr.: každá zákazka zadávaná postupom verejnej súťaže bude spĺňať kritériá „zeleného verejného obstarávania“)
4. využívania služieb „externých spoločností“ zabezpečujúcich verejné obstarávanie a
5. iné.

Najdôležitejším faktorom ovplyvňujúci úspech implementovania „zeleného verejného obstarávania“ v organizácii je názorový súlad všetkých kompetentných zamestnancov verejného obstarávateľa a obstarávateľa. Pri stanovovaní priorít a cieľov je dôležité myslieť nielen na spoločnú a jednotnú víziu „ochrany životného prostredia“, ale aj na vedomostné možnosti konkrétnych zamestnancov. [Úrad](#) pre verejné obstarávanie a [SAŽP](#) organizujú pravidelné školenia, ktoré pomôžu každému verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi nielen pri uplatňovaní princípov zeleného verejného obstarávania.

Interná smernica verejného obstarávania

Je bežnou praxou verejných obstarávateľov a obstarávateľov stanovovať si v interných smerniciach špecifické pravidlá, požiadavky a kompetencie upravujúce postupy verejného obstarávania. Pri implementovaní "zeleného verejného obstarávania" v organizácii je potrebné jednotlivé ciele a priority premietnuť do internej smernice verejného obstarávania.

Monitorovanie verejného obstarávania

Každý verejný obstarávateľ a obstarávateľ by mal monitorovať a analyzovať svoje verejné obstarávania so zameraním na ich budúce zlepšenie. Výsledky takéhoto monitorovania/analýzy relevantných údajov slúžia manažmentu verejného obstarávania pri stanovovaní alebo prehodnocovaní cieľov a priorít, ako aj interných procesov u samotného verejného obstarávateľa a obstarávateľa.

Z pohľadu zeleného verejného obstarávania je nutné klásť dôraz na monitorovanie a následne analyzovanie najmä:

1. vplyvu dodaného predmetu zákazky na životné prostredie
2. náklady dodaného predmetu zákazky počas celého životného cyklu výrobku
3. vplyv zeleného verejného obstarávania na šírku hospodárskej súťaže a
4. iné.

Prehodnotenie cieľov a priorít

Verejný obstarávateľ a obstarávateľ by mal na základe monitorovania svojho predchádzajúceho verejného obstarávania v pravidelných časových cykloch pristupovať k prehodnocovaniu svojich cieľov a priorít (obdobný prístup by mal verejný obstarávateľ a obstarávateľ aplikovať pri environmentálnom, sociálnom a inovatívnom aspekte vo verejnom obstarávaní).

Upozornenie

Na záver žiadame verejných obstarávateľov a obstarávateľov, aby v rámci svojej oznamovacej povinnosti v **Oddiele VI. DOPLNKOVÉ INFORMÁCIE; bod VI.3) Doplnujúce informácie** oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania / výzvy na predkladanie ponúk vo verejnom obstarávaní uvádzali, či daná zákazka **spĺňa atribúty zeleného**, sociálneho alebo inovatívneho **aspektu** vo verejnom obstarávaní.